

NÄYTTÄMÖTAITEET
JULKAISTU LOKAKUU 19, 2017 1:04 PM
KIRJOITTANUT TUOMAS RANTANEN

KAIKKI MAAILMAN KOIVUT, YHTYKÄÄ!

SINUSTA TULEE KOIVU / YOU'LL BE A TREE

Teemu Mäki & Rospuutto-ryhmä

STOA, Helsingin Itäkeskus

Teemu Mäen poikkitaiteellinen tanssiteos pamfletoi ihmislunnon puolesta talouden ja teknologian imperialismia vastaan

Teemu Mäki tunnetaan monipuolisena kuvataiteilijana. Sen ohella hän on julkaissut tietokirjoja, runoteoksia ja mielipidekirjoituksia sekä tehnyt paljon esitystaiteen puolella. Mäelle on tyypillistä kylmän rationaalisen teoretisoinnin ja poliittisen näkökulmaisuuuden yhdistäminen monipuolisen tunneskaalan taideilmaisuun.

Mäen tuotoksissa myös taiteenlajien aidat paukkuvat iloisesti. Hänen yhdessä **Max Savikan** ja **Juha-Pekka Hotisen** kanssa tekemässään *Sulkapallo-oopperassa* (2005) oli pääpaino muualla kuin sulkapallossa ja oopperassa. Samalla lailla Stoassa 15.10. ensi-iltansa saaneessa *Sinusta tulee koivu / You'll Be a Tree* -satubaletissa satujen sijaan kuullaan luonnontieteellisiä faktoja, manifestaatiota ja filosofiaa. Balettikin jää sivuun, kun esillä on kuorolaulua, nykytanssia, pianomusiikkia, kuvaelmia, runoja ja installaatioita.

Sinusta tulee koivu / You'll Be a Tree on Rospuuttoryhmän monivuotiseksi suunnitellun *Maailmannäyttely*-kokonaisuuden aloitusteos. Sen jo tiedossa oleva toinen osa tapahtuu toimittaja **Markus Leikolan** moderoiman *Ensimmäinen asia* -verkkokeskustelun muodossa. Kolmas osa taas lihallistuu professori **Teivo Teivaisen** maailmanpoliittisten kaupunkikävelyiden muodossa. Lisätietoja hankkeesta löytyy projektin [nettisivuilta](#) ja [facebook-seinältä](#).

Nyt nähtävillä olevassa Teemu Mäen poikkitaiteellisessa teoksessa on vahva dialektinen rakenne, jossa teoria ja käytäntöä edustava kuvallis-kehollis-musikaalinen ilmaisu ovat jatkuvassa vuoropuhelussa. Esityksessä ilmentyvää ristiriitaa teknologisen-taloudellisen perusrakenteen ja ihmisen oman luontonsa tiedostavan tason välillä voi pitää epämuodikkaasti jopa marxilaisesti innottuneena. Samaan viittaa myös draaman kaari, missä filosofista ajatusta ihmisen irtaantumisesta materiaalisesta luonnosta viedään opetusteatterimetodeilla kohden luontoyhteyden palauttamista..

Esityksen seitsemästä esiintyjästä kuusi, **Hanna Ahti**, **Krista-Julia Arppo**, **Maija Karhunen**, **Maija Mustonen**, **Laura Rämä** ja **Olavi Uusivirta**, laulavat kuorona, luennoivat moniäänisesti, tanssivat yksin ja yhdessä sekä esittävät kehollisia ja näyttämöllisiä installaatiota. **Mirka Viitalan** pianolla luoma kunnianhimoinen ilmaisukerros on sekin paljon enemmän kuin säestystä.

Ensimmäisen näytöksen alkupuolta painottavat luennot, jotka käsittelevät ihmisen aiheuttamaa lajien kuudetta sukupuuttoaaltoa, muovin kasvavaa määrää maailman merissä sekä

vuonna 1851 Lontoossa alkanutta maailmannäyttelyiden perinnettä. Rinnastus nykyisen luonnontilan ja teknologisen edistysuskon historian välillä on irvokas. Samalla paljastuu sekin, miten maailmannäyttelyiden rooli on kehittynyt nykyiseksi valtiollisen brändäämisen ja viherpesun patsastelevaksi karnevaaliksi.

Vuoden 2015 Milanon maailmannäyttelystä Voimakin **raportoi** vastaavia havaintoja.

Ensimmäisen näytöksen käännekohta kiteytyy tragikoomisessa kuvaelmassa, jossa ikonisen maailmanrauhanpatsaan tapainen ihmismuodostelma liikkuu hitaasti, mutta varmasti näyttämön halki. Tämän – epäilemättä teknologian kehitystä kuvaavan – joukon johtohahmolla on muovipussi päässä ja siitä irottautuu uhmakkaasti ja irrationaalisesti poukkoileva hahmo, jonka voi tulkita yhä hyvin päävirtaa haastavana kapinallisena kuin kehityksen ei-toivottuna oheisvaikutuksena.

Kuva: Jonatan Sundström

Ensimmäisen näytöksen toinen pääosa koostuu ihmisen elon kaarta ja/tai ihmisenä olemisen tiedostamisen eri aspekteja kuvaavista tanssiesityksistä. Tässä kokonaisuudessa ihmiskeho rinnastuu myös taustalle heijastettuun koivuun .

Esityksen dialektinen rakenne ilmenee myös näyttämön rajojen murtamisena. Toisen näytöksen alussa yleisö istutetaan lavalle esiintyjien keskelle. Samalla yleisölle kerrotaan brechttiläiseen tyyliin, mitä kaikella edellä sanotulla on haluttu tarkoittaa. Esiintyjien dynaamisena puheluorona kulkeva teksti alleviivaa muun muassa sitä, miten ihmisen ja samalla elonkehän perustava tragedia on siinä, että ihminen yrittää teknologialla ratkaista pulmia – kuten oman kuolemansa kohtaaminen tai onnellisuuden tavoittaminen – joista kehittyneistäkään työkaluista ei ole apua.

Esityksen teknologiakriittisyys ei kuitenkaan ole teknologiakielteisyyttä. Asia ilmaistaan niin runollisen kauniisti, että tekstiä kannattaa lainata tähän suoraankin: ”Tervetuloa maailman näyttelyyn. / Meillä ei ole uusia koneita, joita voisimme teille näyttää ja markkinoida. / Meillä ei ole taloudellisia saavutuksia, joita voisimme kanssanne jakaa. /Meillä ei ole outoja elukoita, joilla voisimme teitä viihdyttää./

Meillä on jotain muuta. Meillä on vanhoja koneita, kuten piano, sähkövalo ja ihmiskeho. /Meillä ei ole mitään teknologiaa vastaan./ Me olemme teknologisia olentoja / Ilman teknologiaa minä olisin kuuroutunut kuusivuotiaana. /Ilman teknologiaa minä olisin melkein sokea. /Ilman teknologiaa useimmat meistä olisivat jo kuolleet./Teknologia on vastaus. /Teknologia on vastaus joihinkin kysymyksiin. /Teknologia on lapio. / Lapio kaivaa kuopan. /Jos kuoppaa ei tarvita, niin lapio luo tarpeen./ Lapio luo lukemattomia tarpeita, jotka vain lapio osaa tyydyttää. /Ihminen lapioi tai hakkaa tieltään kaikki asiat, jotka estävät häntä nauttimasta elämästä. /Ihminen ostaa itselleen kaikki nautintovälineet, jotka katsoo tarvitsevansa. /Mitä sen jälkeen tapahtuu? /Ihmisestä tulee lapio. /Tai lapion varsi. /Me taistelemme sitä vastaan. /Me taistelemme tanssimalla. /Meidän taistelumme on naurettavaa ja lapsellista. /Me olemme lapsia.”

Esityksen seuraavalla dialektisella askelmalla esiintyjät tanssivatkin itsensä koivun kaltaisiksi ei-inhimillisiksi luonnon organismeiksi, antavat suojaa toisilleen, etsivät yhteyttä maahan ja taivaaseen.

Lopulta kolmas näytös tarjoaa lopullisen synteessin. Siinä yleisölle tarjotaan fyysisten ja henkisten harjoitteiden avulla mahdollisuus samaistua itse koivun olemukseen, kannatella toisia, löytää yhteytensä oman kehon maatumiseen ja jopa koskettaa kosmosta edustavaa taivasta.

Vaikka Teemu Mäen tapa yhdistää teoriaa ja taidetta on ehdottoman omakielistä, on mielenkiintoista nähdä kuinka samoja filosofisia teemoja ja näyttämöllisiä ratkaisuja ovat viime aikoina monet muut esitystaiteen tekijät löytäneet osin omia reittejään.

Esimerkiksi Rospuutto-ryhmän aiemmassa, **Pauliina Feodoroffin** keväällä 2016 ohjaamassa **esityksessä** *Elokehä – laulujemme täytyy muuttua (jotta voisimme muuttua)* yleisölle ensin luennoitiin ympäristökatastrofin mittakaavoista, minkä jälkeen se johdateltiin lavalle rakennettuun laavuun kohtaamaan oma yhteisöllisyytensä ja kulttuuriyhteytensä luonnon ja luonnonkansojen riistoon.

Jarkko Lahden ja Ruska Ensemblen Kansallisteatterin Willensaunaan viime keväänä **toteuttama** luonnonkansojen omaäänistä näkökulmaa korostanut dokumenttiteatteriesitys *Arktinen Odysseia* puolestaan päättyi yleisön kutsumiseen lavalle rakennettuun viitteelliseen nuotiopiiriin, missä alkuperäistä luontoyhteyttä etsittiin inuuttien ikiaikaisen maskitanssin kautta.

Kuoleman ymmärtämistä luontoon palautumisena **käsiteltiin** taas **Anni Mikkelsonin** ja Meriteatterin Röölään kotinäyttämöllään viime kesänä esittämässä näytelmässä *Maailman meri*.

Ajatus inhimillisen kärsimyksen peilaamisesta koivujen ja muiden puiden edustaman luonnon kiertokulun kautta **on esillä** myös paraikaa Kansallisteatterinsuurella näyttämöllä menevässä **Pirkko Saision** kirjoittamassa ja **Laura Jäntin** ohjaamassa *Koivu ja tähti* -näytelmässä.

Viimein ajatus harjoitteista, joiden avulla ihminen voi yrittää tuntea yhteyttä kaikkiin eläviin ja hengettömiin luontokappaleisiin **oli esillä** viime kesänä Arabianrannan jättömaalla esityksessä **Esa Kirkkopellon** ja Toisissa tilossa -ryhmän *Avalokiteshvara Superclusters* -esityksessä. Sen buddhalaisvaikutteet leikkaavat melko yllätten *Sinusta tulee koivu* -esityksen marxilaisvaikutteisen materialismin lähtökohtia.

Sinusta tulee koivu -esityksen kunninahimoinen tavoite avata myös omat lähtökohtansa näkyy siinäkin, miten se julistaa suhdettaan marxilaisuuteen. Tekstissä siteerataan säveltäjä **Iannis Xenakista** (1922–2001): ”Marx auttoi minua myös ymmärtämään, että ristiriita on mielen ja maailman todellinen ajuri, todellinen voima kaiken takana. Marxin seuraajilta se kuitenkin usein unohtuu. Kehtaan jopa väittää, että tavallisten vasemmistolaisten kohtalokas virhe on se, että he uskovat yhteiskunnan kehittyvän jossain vaiheessa täysin ristiriidattomaksi.”

Tästäkin huomaa, että esityksen taidenäkemyksessä tuntuu löytyvän Marxin yli ja ohi enemmän kuin häivähdys vanhaa hegeliläistä idealisimia. **Hegel** katsoi objektiivisen yhteiskunnallisuuden vastapuoleksi asettuvan hengen korkeimpien muotojen löytyvän taiteesta, uskonnosta ja filosofiasta. Katsojan älyä, maailmankuvaa ja taidekäsitystä kunnanhimoisesti haastavan *Sinusta tulee koivu* -esityksen voineekin tulkita jonkinalaisena luontoa tuhoavan yhteiskunnallisuuden keskelle pystytettynä puoliskraalina tilana, jopa kirkkona, jossa kohtaavat taide ja filosofia.

Sinua saattaa kiinnostaa myös:

Noora Dadun Failissa epäonnistuminen on kaukana

Noora Dadun Fail saa 11. ja 13.1. kaksi lisäesitystä Kiasmassa. Kesällä se vierailee ainakin Kajaanin Runoviikolla ja voisi kuvitella, että...

"Et ole hyvä vaan olet huono yleisö"

Näyttämöllä näkyy läpinäkyvillä suojamuoveilla peitetyjä huonekaluja ja muita kapineita. Yhden peitteen alta erottuvat penkillä vierekkäin istuvien miehen ja naisen liikkumattomat...

Narsismin voimalla

Heini Junkkaalan ja Mirja Sarkolan ohjaama näytelmässä Olipa kerrran minä käsittelee narsisimia ja sen näkökulma on aihetta mukaillen vahvasti minäkeskeinen. Näytelmän...

Nainen roolissa ja roolin alla

Näyttelijä Anna Paavilainen kättelee Klockriketeaternin salin ovella kaikki saliin saapuvat katsojat. Alkamassa on marraskuisen Baltic Circle -teatteritapahtuman odotettu monologiesitys. Paavilainen...

Teatraalinen askel journalismin kulissien suuntaan

Helsingin Sanomilla ja Kansallisteatterilla on kiinnostava yhteistyökokeilu, joka kulkee nimellä Musta laatikko. Kyseessä on esityssarja, joka saanut innoituksensa San Franciscosta...

FILOSOFIA. HISTORIALLINEN MATERIALISMI

MAAILMANÄYTTELYT

NYKYTANSSI

POIKKITAITEELLISUUS

TEEMU MÄKI

YMPÄRISTÖKRIISI